

Leto XVII.

Številka 5.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik :

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1901.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Ivan Žolgar</i> : Jamstvo za poškodovanje ob uporih	129
2. <i>Dr. Fr. Mohorič</i> : O izvršljivosti neiztoženih obresti . .	135
3. Alkoholizem s pravnega stališča	138
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a)</i> Iz knjige judikatov. Št. 151.	
Prisilnemu upravniku je z upravnimi prejemki neposredno poravnati izdatke, omenjene v §-u 120 zvrš. reda, a one, omenjene sub 1 in 5 le v toliko, v kolikor si ne krati svojih pravic do povračila svojih upravnih izdatkov in do primerne nagrade. Zvršilnemu sodišču pa je, ako se predlaga, skrbeti (§ 109 odst. 4, § 113 odst. 2 zvrš. reda), da se primeren del prejemkov pridrži, oziroma sodno založi v zavarovanje prednostnih upravnikovih zahtev pri razdeljevanju prejemkov (§ 124 št. 1 zvrš. reda)	141
<i>b)</i> K uporabi ribarskega zakona za Kranjsko . . .	144
<i>c)</i> Tožbe na plačilo odškodnine v znesku več ko 500 glđ. iz zakupnih ali najemnih pogodeb ne spadajo pred okrajna sodišča	149
5. Izpred upravnega sodišča.	
Ulični napisi v Ljubljani	150
6. Konflikt med odvetništvom in justičnim ministerstvom	155
7. Razne vesti	159

Slovenski Pravnik.

Leto XVII.

V Ljubljani, 15. majnika 1901.

Štev. 5.

Jamstvo za poškodovanje ob uporih.

Predaval dr. Ivan Žolger v dunajskem pravniškem društvu.¹⁾

I.

Posebne okolščine, v katerih se dogajajo ob javnih nemirih poškodbe tuje lastnine in odnosno telesne poškodbe, so krive, da glede odškodnin ne zadoščajo občne odškodninske določbe. Povzročena škoda se ne da izterjati, prvič ker storilce in povzročilce škode skriva anonymna množica in jih navadno ni moči poizvedeti; drugič pa tudi, če se redkokedaj posreči zasačiti kakega storilca, zato ni moči iztirjati odškodnine, ker so storilci često ljudje-nemaniči, katerim ni kaj vzeti. Duševni vodje in povzročilci nemirov, od katerih bi se pač dala izterjati odškodnina, ostanejo skriti, ali jih svetna pravica ne more doseči.

Potreba torej primernege posebnega odškodninskega prava je nujna in živa, posebno ker so ob javnih nemirih povzročena poškodovanja čestokrat tolikšna, da so premnogim državljanom in njihovim rodbinam v popolno gospodarsko pogubo. Pomisliti pa je tudi, da so poškodovanci žrtve slepe jeze in divjih strasti, ne da bi bili le najmanjši povod dali izgredu in ne da bi se le količkaj udeležili nasilnih činov.

Ob času, ko so vsled razjarjenega in brezmejno strastnega boja med socialnimi sloji, med političnimi narodnostmi in verskimi strankami na dnevnem redu stavke, motenja javnega miru in redu, zoperstavljenja množice proti javni avtoriteti, ob takem času je več nego socialna beda, ako ni možno doseči vsaj deloma povračilo za veliko, ob takih nemirih povzročeno škodo. To nemožnost odškodovanja občuti ljudstvo, živeče v modernih občestvih, za veliko storjeno krivico, ki jo je zgrešila skupnost, občnost proti posamezniku, — in sicer po vsej pravici. Saj ko-

¹⁾ Gospod dr. Žolger, koncipist v nauč. ministerstvu in vseučiliški docent na Dunaju, je bil tako prijazen, da nam je dal to svoje, doslej ne še natisneno predavanje z dne 13. svečana 1901 na razpolago v slovenskem jeziku.

likor toliko povzročuje skupnost, država sama naravnost in dejstveno s svojo politiko in svojimi posameznimi ukrepi v zakonodajstvu, v upravi in v državnem gospodarstvu socialno napetost, ki si 'daje duška v javnih nemirih. In če se tudi ne oziramo na ta slučaj dejstvene in neposredne sokrivde državne občnosti pri kupičenju uporniškega netiva, vender je, ne glede na to, kako in zakaj je nastal javni nemir, prva in temeljna dolžnost občnosti, da v vsakojakih okolščinah vzdržuje in varuje javni mir in red, da zabranjuje upor.

Ta dolžnost občnosti je brezpogojna in ne trpi nobene izjeme. Nepogojna ne samo zato, ker je občnost prevzela vso skrb za javni mir in red, jo takorekoč monopolizirala; nepogojna je ta dolžnost tem bolj in tem več zaradi tega, ker je tesno, bistveno spojena z namenom in pomenom občnosti ter njene javne oblasti. Če pa se izkaže, da je občestvo s svojimi sredstvi in napravami nezmožno, izbojevati te temeljne dolžnosti in zabranjevati motenja javnega miru in redu, tedaj mora vsaj s svojim zakonodajstvom skrbeti za to, da se onemu, ki je bil tako poškodovan v svojih pravicah, poravna na kak način povzročena škoda.

Napredna zakonodajstva z občutljivo javno morálo so tudi že zdavnaj spoznala to svojo socialno dolžnost in so vzakonila za povračilo škode vsled javnih nemirov posebna določila. Dotična zakonodajstva posameznih držav, čeprav se razlikujejo v utemeljevanju in v načelnem naziranju glede občestvenega razmerja do socialnih prikaznij, kakor so upor itd. in čeprav so različna po pravni in socialnopolitični vsebini, vendar pa soglašajo v temeljni misli, ko nalagajo dolžnost za poravnanje poškodb vsled javnih nemirov manjšim ali večjim občestvom, tako občanom ali občinam kot jurističnim osebam, ali državi in drugim javnim zakladom (fondom).

Tako zakonodajstvo nahajamo zdavnaj v klasični državi uporov — na Francoskem. Ono sega v 17. stoletje ter je dobilo naravno za dobe revolucije posebni pomen in razvoj. Zakonov te dobe je pač mnogo.

V soglasju s tedanjimi ustavnimi načeli, katera so iz nezaupnosti do centralne državne oblasti skušala vtemeljiti socialni red v prvi vrsti na občino in dejstveno sodelovanje držav-

ljanov, ustanavljajo ti zakoni načelo, da so občani (prebivalci občine) zavezani odškodovati za opustošbe vsled uporov. Misleč, da je vso nezgodo prištevati zlorabi javno-oblastvenih sredstev v rokah absolutnega kraljestva, in prezavzeta od načel o ljudski suvereniteti skušala je »l' Assemblée Constituante« vrniti ljudstvu ne samo »pouvoir législatif«, ampak tudi »pouvoir exécutif«. Zato se je pa tudi ustavni zbor branil progasiti obsedno stanje vzlic mnogim, v provincijah nastalim nemirom, ker se je bal, da tako dá kraljestvu moč in orožje, ki se morda porabi proti svobodi. Nasprotno je pa dala Constituante prostovoljno voljenim občinskim zastopom izključno pravico, rekvirirati vojaško posredovanje, kakor tudi pravico progasiti »loi martiale«.

Toda s tem, da se je izročila občinskim zastopom izključna oblast nad vojaštvom v svrhu vzdržanja javnega miru, se je doseglo sicer zavarovanje proti zlorabi, nikakor pa ne jamstvo za pravedno uporabo sredstev. In kraljeva vlada se pritožuje, da občinski zastopi ne store svoje dolžnosti za udušenje upornega gibanja, ker nočejo prositi posredovanja vojaštva in proglašati »loi martiale«. Pritisek na dostojanstvenike občinske s kaznovanjem in odstavljanjem ni zadostoval, kajti upor zahteva takojšnje delovanje.

Treba je bilo iskati še drugo sredstvo, še drug mehanizem, ki bi nadomeščal občinske upravnike, če se o pravem času ne ganejo in če svoje oblasti sploh ne uporabijo ali pa nezadostno. Poleg službe občinskih upravnikov se ustanovi služba ljudstva samega. Vsak državljani se obveže dejstveno sodelovati za vzdržanje zakonitega, javnega redu, in ta obveznost se kodifikuje kot sveta državljanska dolžnost.

V zakonodajstvu revolucijske dobe se vedno in vedno ponavlja izrek, da je pogumnim in pravednim državljanom nravnostna dolžnost in zapoved, pomagati sodržavljanom v stiski, da je državljanu v ljudovladi celo pravna dolžnost, protizakonitosti, naj jih povzroči kdorkoli, zabraniti, zlodejce prijeti in izročiti pravici ali jih vsaj naznaniti. In v tem smislu se obvezujejo državljani, ne samo da se zdržujejo rabučnih podjetij, ampak tudi, da taka podjetja, če jih pripravljajo njih sodržavljan, zabranijo in onemogočijo. Če pa tega ne store, tedaj so odgovorni za izgrede in jamčijo v svoji skupnosti za povzročeno škodo.

Zakonodajstvo prekucijske dobe kliče skupnost občanov samo na neposredno in osebno varovanje javnega miru proti uporu in mu nalaga jamstvo za povzročeno škodo, če te svoje dolžnosti ne izpolni. Zakoni revolucijske dobe smatrajo jamstvo občine za uporniške poškodbe kakor sredstvo ne samo za to, da se državljanom nalaga skrb za javni mir in red in se jih s tem zadržuje od uporniških zarot, ampak pred vsem, da se jih primora k dejstvenemu sodelovanju pri zaprečitvi uporniških združevanj.

Ta v premnogih posameznih zakonih, dekretih itd. izražena načela so se kodifikovala v zakonu 10. vendémiaire an IV prav obširno in izvedla podrobneje, ne da bi se rečeni nazori predrugali. Tudi po »loi vendémiaire« mora skupnost občanov jamčiti za uporniške poškodbe in sicer zategadelj, ker niso izpolnile javnopravne dolžnosti za preprečitev zarot in poškodb.

Skoraj celo stoletje so bila zakonila »loi vendémiaire« na Francoskem vsaj formalno v veljavi, namreč do leta 1884, ko so se nadomestila s členi 106 do 109 sedaj veljavnega zakona »loi municipale«. S tem zakonom pa se je vprašanje o jamstvu uredilo v čisto drugem smislu in na čisto drugi podlagi.

Vendar pa je »loi vendémiaire« še dandanes v popolni veljavi v Belgiji. »Loi vendémiaire« pa je tudi za nemško pravo velikega pomena zato, ker so jo sprejele mnoge nemške države v burnih letih 1840—1850, hoteč se z določitvijo občinskega jamstva zavarovati proti nemirom in uporom tega časa. Kolikor je takih zakonitih določil v nemških državah sploh, vsa temeljijo še dandanes v glavnem naziranju na načelih »loi vendémiaire«. Seveda je že tukaj pripomniti, da se je »loi vendémiaire« z ozirom na predrugacene ustavne razmere za časa restavracije, v teoriji in sodni praksi bistveno premenila, in da je tudi na nemške zakone deloma uplivala ta v teoriji in praksi vršča se prememba v načelnem naziranju glede »loi vendémiaire«.

Med nemškimi državami, ki so dobile in še imajo take posebne zakone, zadevajoče povračilo za uporniške poškodbe, je navajati vojvodino nasavsko, kraljevino Hanover z zakoni iz l. 1848., dalje Prusko, Bavarsko, vojvodino brunšviško in vojvodino Anhalt-Bernburg z zakoni iz l. 1850. V vseh teh zakonih je skupnost občanov ali občina kakor pravna oseba odgovorna za

poškodbe. Izjemno določilo ima bavarski zakon, določujoč, da zadeva odgovornost za poškodbe državo, če so večina upornikov bili neodpuščeni vojaki. Sicer pa še ima samo brunšviški zakon določilo, da je dolžna država občini iz državnih dohodkov pripomoči, če je odškodnina, ki jo naj bi plačala občina, neprimerno velika.

Razun na Francoskem, v Belgiji in v navedenih nemških državah ima tudi Anglija tako posebno pravo.

Nanašajoč se na skupno jamstvo stotine (»hundred, Hundertschaft«), katera se sledi do časov anglosaksonske in danske vlade in se je ohranila skozi celi srednji vek do dandanes kakor živo pravno načelo, je določila najprej Riot Act Jurija I. povodom rabučnih napadov visokocerkvene stranke proti »dissenters«-om, potem pa vzlasti podrobna, v času tovarničnih nemirov izdana Riot Act Jurija IV., da morajo jamčiti za uporniške poškodbe vse občine, namreč one občine, ki imajo kakor redarstveno-upravna okrožja svojega High Constable, torej »hundreds, divisions liberties (franchises), boroughs.«

Sodna praksa pa je priznala jamstvo redarstveno-upravnih okrožij samo v pravih upornih slučajih, namreč tedaj, če so bila dana svojstva uporniškega zločina v smislu Riot Act Jurija I., to je če je zarota štela več kakor 12 oseb, in če je vstrajala zarotna množica kljub svarilu, katero je prečital »judge of the peace« ali »constable« ali pa kak drugi javni organ in s katerim se je pozvalo v slovesni obliki zbrano množico, da se razide, — še jedno uro kasneje v uporniški zvezi. Samo v takih okoliščinah se je moglo za poškodovanja terjati odškodnino. Po praksi sodišč je bil pri tem še merodajen namen poškodovanja, in torej odškodnine ni bilo moči terjati, če so se pobila okna, ki niso bila slovesno razsvetljena.

Razun tega je odškodovanje veljalo samo za nepremičnine. Za poškodovane premičnine se je dala odškodnina le tedaj, kedar so bile poškodovane ob enem z nepremičnino, torej ne v slučaju, če se je premičnino ukradlo ali poškodovalo izvan poslopja.

Te določbe Riot Act Jurija I. in Jurija IV., katere so se razširile z Merchant Shipping Act 1854 ch. 104 na zarotno ropanje ali poškodovanje ponesrečenih ladij, ostale so v veljavi do leta 1886. Povodom nemirov v Trafalgar square v West-Endu

Londona leta 1886. se je izdal za odškodovanja nov, na čisto drugih temeljih sestavljen zakon, namreč *Metropolitaine police (Compensation) Act* ali kratko *Compensation Act 1886*.

Ta zakon je seveda samo pred vsem za ta slučaj odstranil vse prejšnje omejitve *Riot Act* Jurija IV. Določil je, da ima pravico do odškodnine vsakdo, ki dokaže povodom izgrediv v *Trafalgar square* nastalo škodo, naj zadeva ta škoda premičnine ali nepremičnine, naj so dani pogoji hudodelstva upora ali ne, naj je škoda nastala po uničenju ali poškodovanju ali tatvini, in sicer ima vsakdo pravico do povračila za izkazano škodo neposredno in nepogojno, ter mu mora to škodo izplačati upravnik redarstvenega davka (*police reciver*) iz redarstvenega zaklada, iz katerega se pokrivajo drugi redni izdatki za redarstvo »metropolitain«-skega redarstvenega okrožja. Na podlagi tega zakona se je izplačalo za poškodovanje hiš in skladišč, za uničeno blago, za pobite šipe 281-im strankam in v 127ih slučajih zavarovalnicam, vsega skupaj 230.000 kron.

Toda še v istem letu je izšel občni, še zdaj veljavni zakon »*Act to provide Compensation for losses by Riots*« ali z zakonitim »*Short title*«: *The Riot (Damages) Act* iz l. 1886.ch. 38.

Ta zakon je po načelih navedene »*compensations act*« na splošen in za vso Angleško, razun Škotske in Irske, veljaven način rešil vprašanje o povračilu za uporniške poškodbe v čisto modernem duhu. Po njegovih pravilih ima vsak, kdor je vsled uporov in rabuk poškodovan, nepogojno pravico do odškodnine, in je odškodnino kakor tudi razpravne stroške itd., skratka »*riot expenses*«, kakor jih imenuje zakon, izplačati, liki vsakemu drugemu rednemu redarstvenemu izdatku, iz zaklada za redarstveno upravno okrožje.

Nadalje imajo zakone glede odškodnine uporniških poškodovanj še razne države: Severna Amerika (*New York*) in *Algerija* (zakone iz l. 1844., 1858., 1859., sedaj francoski zakon iz l. 1884.), potem *Tunis* (zakone iz l. 1880. in 1885.) ter *Anam* in *Tonking* in deloma tudi *Špansko*.

Kar se tiče *Avstrije*, je bila v začasnem občinskem zakonu iz l. 1849. (§ 86) določba, da mora, kedar se v občini vsled javne nasilnosti zlobno poškoduje lastnina, poškodovanca odškoditi občina, če se storilca ne poizve in če občina ne dokaže,

da ji ni bilo moči nasilnosti zaprečiti. Ali že občinski zakon z leta 1859., kakor tudi državni občinski zakon iz leta 1862. nimata več nobenih takih določeb. In tudi izmed deželnih, na podlagi državnega občinskega zakona izdanih občinskih redov, oziroma mestnih statutow določujeta samo deželni občinski red češki in gališki, da je občina, in sicer kakor pravna oseba, obvezana za odškodnino poškodb, povzročenih v občini po javnem nasilstvu ob uporih, toda le pod naslednjimi pogoji in sicer 1.) če občina oskrbuje krajno policijo; 2.) če se nobeden (gališki obč. red pravi: »niti jeden«) storilec ne poizve in 3.) če zakrivi občina kako malobrižnost glede preprečenja nasilnosti. Te določbe češkega in gališkega dež. reda se niso nahajale že v vladnih predlogih, nego prišle so v predloge še le v odsekih za drugo čitanje, a v plenumu bile so vsprejete po daljši debati, ki pa ne javi nič kaj prav zanimivega, tako kakor jih je formuliral in predlagal odsek.

(Dalje prih.)

O zvršljivosti neiztoženih obresti.

Spisal dr. Fr. Mohorič.

Tirajoči upnik zahteva na podlagi pravomočne razsodbe zvršilo za glavnico 100 gld. in 5⁰/₀ zamudne obresti, ki mu gredo od dneva vročene tožbe; teh obresti pa ni izrecno zahteval v tožbi sami, in o njih tudi razodba sama nima nobenega določila.

Ali je ta zahteva tirajočega upnika upravičena in zakonita?

§-a 1333 in 1334 o. d. z. določata samo, da mora dolžnik povrniti škodo, ki jo povzroči z zakasnelim plačilom glavnice, in sicer se zgodi to z zakonitimi, zamudnimi obrestmi, ki znašajo po zakonu od 15. maja 1885 št. 77 drž. zak. pet od sto. Glavnica velja po dvornem dekretu od 18. januarja 1842 št. 592 j. z. zb. samo za denarne terjatve, s katerimi je pač v isto vrsto staviti terjatve glede nadomestnih stvari. Ta dekret torej odreka vsem drugim terjatvam (n. pr. na povračilo kake stvari, na priznanje lastnine, prostosti služnosti itd.) pravico do 5⁰/₀ zamudnih obresti.

Toda tudi pri denarnih terjatvah — glavnica — niso zamudne obresti zvršljive, če ni njih zvršljivost izrečena v razsodbi, odnosno v zvršilnem naslovu. Za to ni zakonitega določila.

Zakon od 15. maja 1885 št. 77 drž. zak. določa v §-u 3 *lit. b.*, da je smeti obresti (očividno zamudne obresti) od obresti terjati, če se iztožujejo zapadle obresti, in sicer se lahko terjajo od dneva vročene tožbe. To je pač očiteno kažipot, da je treba zamudne obresti iztožiti, če se jih hoče napraviti zvršljive. Ta nazor izhaja tudi iz civilno-pravdnih določil.

Kdor že sprva v tožbi ne zahteva zamudnih obresti, more jih zahtevati še tekom pravde, ako tožbeni zahtevek razširi na zamudne obresti, in to razširjenje tožbenega zahtevka bo sodnik pripustil v smislu § 235 c. pr. r. tudi vzlic protestu toženca, ker se s tem razširjenjem ne predrugači podsodnost in ne obteži pravda sama. Če pa je treba v tem smislu tožbeni zahtevek razširiti, onda pač ni umeti, kako bi se mogel tožbeni zahtevek tako rekoč sam iz sebe, tihoma razširiti na zamudne obresti, kar mora trditi oni, kdor meni, da postanejo zamudne obresti z glavnico samo — »ipso jure« — zvršljive, čeprav niso za zvršljive izrečene v sodbi.

Tožitelj ima tudi pravico, tožencu odpustiti zamudne obresti; on jih zato ne sprejme v tožbeni zahtevek in to celo izrecno pove sodniku, ki njegovo tožbo na zapisnik sprejema. Po pravnomožni razsodbi pa naj si premisli in naj sme tirjati zamudne obresti, češ so zvršljive, ne da bi jih bil v tožbi zahteval in ne da bi jih bila sodba izrekla za zvršljive?!

Po smislu § 912 o. d. z. so zamudne obresti — postranski zahtevek in torej ne terjatev v pravem pomenu besede. Treba jih je torej, kakor vsak drugi postranski zahtevek (prirastek, sad, pravdne stroške itd.) iskati s tožbo, če jih hoče upnik sodno izterjati. Po mnogih razsodbah vrhovnega sodišča (glej v Manzu pri § 912 o. d. z.) ne more tožnik, kedar ima pravomožno razsodbo glede glavnice (glavne terjatve), več samostojno iztožiti postranskih pristojbin — in torej tudi ne izterjati. Da bi drugi v §-u 912 o. d. z. navedeni postranski zahtevki, čeprav v razsodbi ne izrečeni, postali zvršljivi, že zato ne gre, ker je njih predmet in obseg lahko nedoločen, in ga je treba šele sodno ugotoviti. Zakaj bi pa naj imel postranski, v

istem §-u navedeni enoveljavni zahtevek zamudnih obresti glede izvršljivosti posebne pravice, tega — brez posebnega zakonovega določila — ni uvideti.

Za »ipso jure« - izvršljivost zamudnih obresti z iztoženo glavnico vred se sklicujejo nekateri na § 216 št. 4 zvrš. reda, češ, da je pri razdelitvi skupila za združeno zemljišče upoštevati zaostale — čeprav nevknjižene — triletno pogodbeno ali zakonito obresti v isti prednosti z glavnico. Toda ta § ne označuje navedenih triletnih obresti kakor izvršljivih; ta § sploh nima izvršilnega pomena, ampak je zgolj likvidacijski §, torej enakega pomena za pogodbeno, kolikor zakonito obresti. Po tej določbi imajo torej zakonite obresti enako veljavo, kakor pogodbeno. In kakor ne morejo pogodbeno obresti, če niso iztožene in v razsodbi izrečene, biti izvršljive, tako tudi zakonite ne.

§ 1333 o. d. z. izrecno določa, da je poravnati škodo (odnosno zamudne obresti) za zakasnelo plačilo dolžne glavnice, ki pa mora biti vsled omejitve navedenega dvornega dekreta denarna, ali sploh obsežati nadomestne stvari. Po splošnem prometnem pomenu in tudi v nacionalno-ekonomičnem smislu znači glavniica dejstveno le glavno terjatev, glavno obligacijo. In tako je tudi »denarno terjatev« v dvornem dekretu smatrati za glavno terjatev, glavno obligacijo, ne pa za vsako, četudi nesamostojno denarno svoto sploh. Ta glavnični pomen je najti tudi v zakonu.

Da pomeni glavniica §-a 1333 o. d. z. res glavno obligacijo, izhaja pred vsem iz §-a 912 o. d. z., iz katerega se v nasprotju s §-om 1333 o. d. z. razvidi, kaj je glavna terjatev, a kaj postranski zahtevek; in izhaja tudi iz §-a 216 št. 4 zvrš. reda, ki daje triletnim zaostalim pogodbenim, kakor tudi zakonitim obrestim isto prednost z glavnico, to je glavno terjatvijo — saj so pogodbeno obresti morebiti samo od glavne obligacije. Če torej zamudne, v razsodbi ali sploh v izvršilnem naslovu neizrečene obresti ne morejo biti izvršljive »ipso jure« z glavnico vred, tem manj morejo izvršljive biti zamudne, v razsodbi neizrečene obresti od postranskega zahtevka tožnih stroškov.

Praksi, ki izreka, da so izvršljive zamudne obresti od tožnih stroškov »ipso jure« z glavnico vred, dasi se niso bile zahtevale v tožbi in niso bile pripoznane v razsodbi, se ne morem pridružiti.

Kakor v razsodbi, tako se tudi v zvršilnem sklepu izreče, da je toženec, odnosno zavezanec dolžan povrniti tožitelju, odnosno zahtevajočemu upniku dotične odmerjene stroške v 14 dneh proti zvršilu. Če bi se torej od tožnih stroškov dale zamudne obresti, moralo bi se jih dati tudi od vsakokratnih zvršilnih stroškov. Ni ga zakonitega določila, ki bi v tem oziru delalo razloček med tožnimi in vsakratnimi zvršilnimi stroški. Ta posledica je neizogibna, če se »glavnica« §-a 1333 o. d. ž. ne umeje kakor glavna obligacija, ne kakor glavna denarna terjatev, ampak kakor vsaka, tudi nesamostojna denarna svota.

Kolikor meni znano, še tudi v praksi nikdo ni zahteval zamudnih obresti od zvršilnih stroškov. Praksa, dajati in dovoljevati zamudne obresti od postranskih zahtevkov sploh, je tudi naravnost nasprotna težnjam zvršilnega reda, ki hoče pomagati v težavnem položaji zavezancu. Taka pot bi vodila k oderuštvi.

Od postranskih zahtevkov torej sploh ne gredo zamudne obresti; tem manj morejo, čeprav v tožbi nezahtevane in v razsodbi neizrečene, biti vendar zvršljive. Zamuda plačila tožnih stroškov se maščuje z zvršilnimi, zamuda plačila zvršilnih stroškov pa z novimi stroški.

Alkoholizem s pravnega stališča.

(Iz predavanj na VIII. antialkoholskem kongresu na Dunaju.¹⁾)

I.

Zveza med alkoholom in hudodelstvom.

(Predaval dr. Löffler, sodni tajnik in privatni docent na Dunaju.)

To predavanje je kazalo zvezo med vživanjem alkohola in med hudodelstvom na podlagi sodnih izkušenj, in sicer edinole na podlagi najzanesljivejših in najobjektivnejših virov, kakršni so kazenskosodni spisi. Govornik je raziskoval s pomočjo c. kr. justičnega ministrstva spise dunajskega in korneuburškega sodišča. V njih ni sicer skoro ničesar o kroničnem alkoholizmu in njegovih učinkih, ker le-ta ima redkokedaj pomen za pravno presojevanje slučaja, namreč tedaj, kadar vzbuja dvome o dušnem

¹⁾ Glej »Slov. Pravnik« l. 1901 na str. 127.

zdravju obdolženca. Nasprotno pa je akutni alkoholizem, ki je za pravno presojanje deliktov največje važnosti, v spisih kar najskrbnejše dognan. Glavno vlogo ima ta pri deliktih vsled surovosti, dočim pride kronični alkoholizem bolj v poštev pri deliktih proti imovini. Akti so se torej preiskavali le glede akutnega alkoholizma in glede deliktov vsled surovosti. Kljub največji skeptičnosti — na navedbe obdolžencev samih se načeloma ni oziralo — so se pokazale številke, ki silno govore zoper alkohol. Tako je bilo na primer leta 1897. na Dunaju obsojenih radi nasilnega odpora proti oblastvenim osebam (hudodelstvo po §-u 81 kaz. zak.) 258 oseb; izmed teh je bilo — kakor je dokazano — ob času dejanja pijanih 198 oseb. Radi težke telesne poškodbe je bilo obsojenih 130 oseb; izmed teh je bilo pijanih 75. Pri tem ni vračunjenih mnogo slučajev, v katerih so bili storilci popolnoma pijani, zakaj ti ne spadajo v kompetenco sodnega dvora. Tudi pri hudodelstvih zoper nравnost so se pokazale uvaževanja vredne številke. Preiskavanje se je oziralo tudi na najvažnejše date o osebah storilcev, dalje tudi na dan storitve (nedelja, praznik, delavnik). Več kot posamezne poskušnje ni bilo moči podati, toda ta posamezna poskušnja obsega veliko, namreč okoli 1600 slučajev, iz katerih se pač sme sklepati. Seveda je naloga justičnih uprav — in kongres jim to nalogo gorko na srce polaga — preiskavati s svojimi bogatimi sredstvi alkoholizem kakor vir zločina in ga tudi po možnosti zamoriti.

II.

Sodstvo pa alkoholizem.

(Predaval prof. **Fritsch**, zdravnik dež. sodišča na Dunaju.)

Dotika med pijanstvom in kudodelstvom je splošno znana in statistično dokazana.

Izmed mnogobrojnih alkoholikov, ki pridejo v kolizijo s kazenskim zakonom, jih dospe prav majhen del v psihijatrično opazovanje — seveda ako se pokažejo važni pomisleki glede presodnosti.

V večini teh slučajev gre za afektne delikte, katere uvršča zakon pod pojme javnega nasilstva, teške telesne poškodbe, uboja in umora, ki jih store osebe že degenerativne narave po-

gostem pod skupnim vplivom škodljivostij, in pri tem se navadno jasno pokaže zveza delikta s patološkimi momenti (bolestna vzburljivost, nagnjenje k epileptoidnim slučajem) in zlasti s specifično toksično škodljivostjo pijače.

V teh slučajih je navadno zmočenost uma (vsled patološke pijanosti, oziroma vsled afekta, včasih vsled alkoholskega delirija) tudi popolna pijanost, iz katerih izhaja storilčeva nepresodnost.

Da bi se kdo opil nalašč za gotovo dejanje, to se zgodi redkokedaj; tudi, da bi se kdo opil v svrhu dobiti s pomočjo kakega izgreda preskrbo v blaznici, se pač da tu in tam slutiti, a ne popolnoma dokazati.

Nasproti afektnim deliktom stopijo druga hudodelstva bolj v ozadje. Najprvo pridejo v poštev seksualni delikti, žaljenje veličanstva, bogokletje in požiganje, dočim se pri hudodelstvu proti lastnini (tatvini, goljufiji), ker je treba zanje več prevdarnosti, nahaja primeroma manj odstotkov alkoholikov.

Pri psihijatričnem presojanju alkoholikov »in foro criminali« je treba strogo individualizirati. Mnenje se ravna po stopnji vsakokratnih psihičnih motenj po sebi ali ob času storitve.

Ako pridejo občnonevarni pijanci vsled sodnega sklepa, oziroma vsled odredbe policije v blaznice, bi se jih ne smelo izpustiti nikoli brez odobrenja dotičnega oblastva. V tem oziru bi bilo treba zakonovih določil.

Ako se takih elementov nabere po blaznicah, gotovo trpijo koristi le-teh, na drugi strani pa pride, ako se jih prehitro izpusti, družba v nevarnost, in slednjič se pokaže, kako neobhodno potrebni bi bili primerni asili. Tudi pivci, ozdravljeni od hudih alkoholskih dušnih motenj, potrebujejo za poboljšanje ali za ozdravljenje pijanstva, da se jih dalje varuje, ker so večinoma moralično slabi, vzburljivi, k nasilstvu nagnjeni in neuvидni individui, pri katerih se je opravičeno bati, da se jim povrne dušno motenje z agresijo proti okolici. Interniranje v takih zavodih bi se imelo goditi torej tudi siloma.

Dokler ni takih zdravnic ali varovalnic za ozdravne, oziroma neozdravne pijance, mora biti varstvenemu oblastvu omogočeno semtertja devati in primerno dolgo varovati v zaprtih blaznicah

take pijance, pri katerih je nerazsodnost in občna nevarnost dokazana.

Kaznovanje radi pijanosti po splošnem mnenju ni pripravno za poboljšavanje hudodelcev — pijancev.

Za civilnosodno presojanje alkoholikov in zlasti takih, pri katerih je spoznati še ne globoko motenje inteligence, je važno to, da so podvrženi pijanci iz patoloških vzrokov nepremagljivi sili, da jih je torej smatrati za dušno ne več normalne, na drugi strani pa jih je primerjati, ker brezmiselno kvaro delajo svojim materialnim koristim, zapravljevcem; zato bi bilo uvesti po načinu občnega nemškega državljanskega zakonika zakon, po katerem bi se pijance radi pijanstva obsvojepravilo. To bi bilo tudi boljše nego prisilno interniranje alkoholikov v asilih.

Alkoholike s trajno psihozo je civilnopravno presojati kakor druge umobolne.

V prophylaktičnem oziru — v pomanjšanje kriminalitete sploh — so pripravna vsa navodila proti vživanju alkohola. Brez primernih zakonovih določil pa bi se nemara vidnih uspehov komaj kaj doseglo.

Iz pravosodne prakse.

a) Iz knjige judikatov. Št. 151.

Prisilnemu upravniku je z upravnimi prejemki neposredno poravnati izdatke, omenjene v §-u 120 zvrš. reda, a one, omenjene sub 1 in 5, le v toliko, v kolikor si ne krati svojih pravic do povračila svojih upravnih izdatkov in do primerne nagrade. Zvršilnemu sodišču pa je, ako se predlaga, skrbeti (§ 109 odst. 4, § 113 odst. 2 zvrš. reda), da se primeren del prejemkov pridrži, oziroma sodno založi v zavarovanje prednostnih upravnikovih zahtev pri razdeljevanju prejemkov (§ 124 št. 1 zvrš. reda).

C. kr. pravosodno ministrstvo je z dopisom od 18. novembra 1900, št. 22.938 zaprosilo predsedstvo c. kr. najvišjega sodišča, naj v smislu §-a 16, *lit. f* cesarskega patenta od 7. av-

gusta 1850, drž. zak. št. 325, v plenarnem senatu odloči o vprašanjih:

1. ali obstoja prebitek prejemkov za razdelitev v smislu §-a 124 zvrš. reda, dokler niso pokriti vsi izdatki, ki jih je v smislu §-a 120 zvrš. reda poravnati neposredno, in

2. ali mora tedaj zahtevajoči upnik, dokler niso poravnani zaostanki na davkih, sam zalagati za upravne stroške (za nagrado upravnika in za povračilo upravnih stroškov), tudi če bi se s prejemki samimi lahko pokrili upravni stroški.

Plenisimarni senat, ki ga je sklicalo predsedstvo najvišjega sodišča zastran posvetovanja o teh vprašanjih, je sklenil s sklepom od 18. decembra 1900 št. 492 pr. vpisati gorenji pravni stavek v knjigo judikatov.

Razlogi.

Po §-u 120 zvrš. reda mora upravnik neposredno iz prejemkov prisilne uprave poravnati izdatke, združene z upravljanjem in z navadno gospodarsko rabo posestva. Semkaj spadajo, kakor se primeroma navaja: *sub* 1 javne davščine, *sub* 2 plačila iz zavarovalnih pogodb, *sub* 3 službeni prejemki oseb, ki se rabijo pri gospodarstvu, *sub* 4 stroški prisilne uprave in stroški, potrebni za vzdrževanje in oskrbovanje posestva, in slednjič *sub* 5 ponavljajoča se plačila vsled terjatev, zavarovanih na posestvu. Vrstni red je pri tem določen le v toliko, v kolikor je po §-u 121. zvrš. reda izdatke, potrebne za vzdrževanje in oskrbovanje posestva, všteti plačila, označena v §-u 120 *sub* 2 in 3 zvrš. reda, poravnati pred javnimi davščinami (§ 120 št. 1 zvrš. reda). Glede ostalih prebitkov iz dohodkov (§ 122 zvrš. reda) določa § 124. št. 1 zvrš. reda, da je ž njimi v prvi vrsti plačati upravniku nagrado in mu povrniti upravne izdatke, katere je imel, v kolikor niso ti pokriti s predujmi (§ 113 zvrš. reda). Z gospodarskega stališča je moči govoriti o dohodku le tedaj, kadar pokaže gospodarstvo prebitek nad porabljenimi sredstvi in osebnim trdom. Nadomestek za ta dva faktorja, ki se pri prisilni upravi v prvi vrsti konkretizirata kot izdatki in nagrada prisilnega upravnika, je torej pred vsem odšteti od prejemkov, ker bi brez njih gospodarstvo ne bilo mogoče. S tem se vjemajo navedena določila §-ov 120, 121 in 122 zvrš. reda, po katerih je prisilnemu

upravniku neposredno iz prejemkov pokriti izdatke, ki so združeni z upravo in gospodarstvom nepremičnine in ki so po kakovosti gospodarskega obrata zelo različni in jih je moči vsled tega le primeroma naštetih. Nadalje se s tem ujema določilo §-a 113 odst. 2 zvrš. reda, po katerem izvršilno sodišče upravniku na predlog vsak čas lahko dá pravico, da sme iz prejemkov vzeti primerne predjeme v pokritje svoje nagrade in svojih izdatkov pri upravljanju, in slednjič se s tem ujema določilo §-a 124, št. 1 zvrš. reda, da je upravnikove, po tem nepokrite zahteve na vsak način poravnati v prvi vrsti iz prebitkov dohodka. Seveda točka 4 §-a 120 zvrš. reda med stroški prisilne uprave ne omenja izrecno nagrade upravnikov, ker le-ta, predno se odobri upravni račun, še ni določena in je zanjo itak že poskrbljeno v §-u 113 odst. 2 zvrš. reda. Pa tudi brez tega ostanejo upravnikove zahteve vseeno izdatki, ki so potrebni za vzdrževanje in oskrbovanje nepremičnine in ki jih je torej po §-u 121 odst. 1 zvrš. reda poravnati pred javnimi davščinami (§ 120 št. 1 zvrš. reda). * Tudi bi bilo nedoumno, zakaj bi imeli ti izdatki, če se pri razdelitvi prebitkov dohodka ugotove, prednost pred javnimi davščinami (§ 124 št. 1 zvrš. reda), ne pa ako se ugotove že prej z odobritvijo predjemov ali s primernimi dokazili. Razložek je samo ta, da se neposredno pokritje iz dohodka zgodi lahko samo v zadnjem, ne pa tudi v prvem slučaju. Ako se tedaj neposredno pokritje ne more zgoditi, mora vendar upravnik, tudi če se predjem ni določil, imeti pravico, da si pridrži v varnost prednosti zahtev, določenih mu v §-u 124 zvrš. reda, primeren znesek dohodka, oziroma ga sodno založiti, torej plačilo davščin zadržati za toliko časa, da sodišče določi, razdelitev doneskov.

Napačen je torej nazor, da je prisilni upravnik s svojimi zahtevami nakazan samo na prebitke iz dohodka (§ 124. zvrš. r.) in da njegove zahteve ne spadajo med izdatke, omenjene v §-u 121 odst. 1 zvrš. reda, ki so potrebni za upravljanje in oskrbovanje nepremičnine, da se torej upravnik, predno niso poravnane javne davščine, ne more plačati niti iz danih mu predjemov. Da prebitki iz dohodka lahko obstoje in da se lahko razdele, predno so poravnane javne davščine, omenjene v §-u 120 št. 1 zvrš. reda, izhaja jasno iz §-a 124 št. 2 zvrš. reda, ki iz-

recno omenja zaostale javne davščine, ki niso bile dovoljene neposredno iz dohodka. Tudi § 122. zvrš. reda definira prebitke iz dohodka za prebitek, ki ostane nad izdatki, katere je poravnati po §-u 120 zvrš. reda, ne pa kateri so »poravnani«; ti izdatki, vštevti javne davščine, se sicer lahko poravnajo iz doneskov, a ni, da bi se morali. Predmet razdelitve je dohodek, ki v istini obstoji.

Nazor, da pred poravnanjem javnih davščin ni prebitkov, torej ne zaklada za poplačilo prisilnega upravnika, je dovedel do konsekvence, da mora zahtevajoči upnik po §-u 40 c. pr. r. in po §-u 78 zvrš. reda plačevati upravnika s predujmi. Jasno je, da bi postala na ta način cela uredba prisilne uprave praktično iluzorna, ker zastane v takih slučajih več ali manj precej davkov, in bi se prav tako spodtikal zahtevajoči upnik, da mora zalagati za izdatke in nagrade upravnika, dokler niso plačani davki, kakor bi se tudi sposobne osebe pomišljale prevzeti upravljanje, ako bi glede povračila za svoje delo in za svoje izdatke ne bile nakazane najprvo na rezultat svoje delavnosti, ampak na solvenco zahtevajočega upnika.

Iz tega izhaja z ozirom na §-e 109 odst. 4, 113 odst. 2, 120, 121, 122 in 224 zvrš. reda uvodom navedeni pravni stavek.

b) K uporabi ribarskega zakona za Kranjsko.

I.

C. kr. okr. sodišče v Ljubljani je s sklepom dne 24. oktobra 1900 št. Nc I 905/60-59 izreklo:

I. da je zastran zahtevanih pravic:

1. v Mali vodi in sicer v progi: *a)* od Čemernika do Koroščevega mlina na levem bregu; *b)* od Koroščevega mlina do sestoka Male vode z Božno (do Pleskovega mlina) na obeh bregih in *c)* v Božni od Pleskovega mlina do Pristavskega jezua na obeh bregih in v Gradašici t. j. od sestoka Male vode in Božne do izliva Prošice v Gradašico na obeh bregih (ribarski okraj 40 Polhov gradec), — 2. v Veliki Božni od sestoka Potrebneževega in Špičkovega grabna do Zalaznikove kovačnice na obeh bregih (ribarski okraj 41 Božna) — deželi kranjski začetni kakor tožiteljci pravdo proti lastnici grajščine Polhovgradec, Lujizi U.

II. da glede ribarskih pravic Lujize B. v Božni (od sestoka Velike in Male Božne) do Pristavskega jezu, v Veliki Božni do Zalaznikove kovačnice in v Mali Božni do Podrepna in sicer v vseh teh progah na obeh straneh (ribarski okraj 41 Božna) odpade določba, kakeršno ima tretji odstavek §-a 42 rib. zak. v mislih.

Zoper ta sklep je vložil rekurz župan Valentin R. kakor zastopnik občine Polhovgradec in nekako kot zastopnik posameznih prebivalcev te občine, in sicer radi tega, ker se ni zavrnilo Lujizo U., lastnico polhovgraške grajščine, na pravdno pot zoper občino, odnosno zoper polhovgraške občane in ker se je izreklo, da naj nastopi dežela kranjska pravdno pot zoper Lujizo U., ne pa občina polhovgraška, oziroma občani polhovgraški.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 28. februarja 1901 št. R III. 50/1 ugodilo rekurzu, kolikor je bil naperjen proti izreku pod I., in izpodbijani sklep tako dopolnilo, da se občina Polhovgradec glede zahtevanih ribarskih pravic v gori pod I. št. 1 in 2 navedenih vodah zavrne na pot civilne pravde proti grajščakinji Lujizi U., kojo mora ta občina začeti kakor tožiteljica tekom 3 mesecev od dne pravomočnosti izdanega sklepa. Nasledek zamude tega rokú bi bil ta, da stranka, ki ga je zamudila, ne more staviti nobene zapreke, da bi se sporni znesek ne izplačal njenim nasprotnikom. — Rekurzu pa, kolikor je bil naperjen proti izreku pod II., se ni ugodilo ter se je v tem oziru izpodbijani sklep prvega sodnika potrdil. Rekurzne stroške je trpeti rekurentu samemu.

Razlogi.

Župan občine Polhovgradec se je protivil zahtevi lastnice grajščine Polhovgradec, Lujize U., da bi se njej odkazalo ribarstvo v ribarskih okrajih 40 in 41 za samosvoj okraj, češ, da so občani v vodah, gori po I. št. 1 in 2 navedenih, mirno zvrševali ribarske pravice in sicer vsak občan v vodi, ki je tekla po njegovem zemljišču in med mejami njegovega posestva. Na to stališče, katero je zavzel župan na obravnavi dne 13. in 14. avgusta 1894. l. pri okrajnem glavarstu za ljubljansko okolico, se je postavil tudi na obravnavi, katera se je v smislu tretjega odstavka §-a 21 rib. zak. z dne 18. avgusta 1888 dež. zak. št. 16 iz l. 1890. vršila pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani.

Na tej obravnavi namreč je župan trdil, da so občani ribarili v teh vodah in sicer vsak ob svojem posestvu in po dolgosti svojega zemljišča; če župan pravi, da občina Polhovgradec kakor taka ne zahteva ribarskih pravic, ker ona ni dajala nič v najem, hoče s tem le povedati, da občina ne smatra ribarstva v teh vodah za občinsko imovino v smislu §-a 288 obč. drž. zak.; pač pa zahteva ribarstvo kakor občinsko dobro (»Gemeindegut«), katero se je občanom v prosto rabo prepustilo in tudi na omenjeni način dejanski rabilo.

Vse te navedbe je zastopnik lastnice grajščine Lujze U. zanikal; s tem so pa tudi dane sporne točke, katere je razsoditi pravnim potom. Ker se pa grajščakinja U. razun tega, da ribarstvo dejansko zvršuje, še tudi sklicuje na predložene stare listine, po katerih ribarstvo v vodah Gradašica, Božna in Mala voda od nekdaj pripada imenovani grajščini, občina pa svoje dozdevne ribarske pravice edino le upira na dejansko izvrševanje ribarstva, bilo je odrediti, da naj občina pravdo začne kot tožiteljica. V tem oziru je torej bilo sklep prvega sodnika dopolniti in rekurzu župana ugoditi, ker razsodba v pravdi dežele kranjske zoper Lujizo U. nikakor ne utegne rešiti spora med njo in občino Polhovgradec.

V drugem oziru (*ad II.*) pa je rekurz neutemeljen, ker je ribarsko pravico polhovgraške grajščine v tej vodi glasom zapisnika c. kr. okr. sodišča v Ljubljani z dne 17. julija 1900 župan za Polhovgradec izrecno priznal in tako za pravdo ni povoda.

Izrek o stroških je utemeljen v tem, da je postopanje izvensporno in zato v tem sporu nobena stranka ne zamore zahtevati povračila stroškov. —

Zoper sklep dež. sodišča vložila je Lujiza U. rekurz na najvišje sodišče in sicer radi tega, ker se je predrugačil sklep prvega sodnika, ko se je *ad I.* 1.) in 2.) zavrnilo namestu dežele kranjske občino Polhovgradec na pravdo pot. V revizijskem rekurzu se je povdarjalo, da občina Polhovgradec k pritožbi ni upravičena, ker njej ne pristojajo nikake pravice do ribarstva, ampak imajo le posamezni prebivalci občine pravico do prostega ribarjenja; radi tega da je tudi zastopnik dežele kranjske pri okrajnem sodišču zahteval ribarsko pravico

v prepirnih vodah po smislu §-a 4 rib. zak. za deželo kranjsko in je torej v zakonih utemeljeno, ko je prvi sodnik deželi kranjski odkazal pot civilne pravde zoper grajščino.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 10. marca 1901 št. 4618 ugodilo temu rekurzu Lujize U. iz naslednjih razlogov:

V smislu §§-ov 20 in 21 zak. z dne 18. avgusta 1888 dež. zak. za Kranjsko št. 16 de 1890 pripada zakupnina za posamezne ribarske okraje upravičenim ribičem okraja po razmerji razsežnosti vodâ, katere so v te okraje prideljene, ter je zakupnino pri sodišči založiti, ako se ne pogodijo glede razdelitve udeleženci med seboj ali po posredovanju političnih oblastev. Sodišča pa je po zaslišanju udeležencev določiti, katera izmed prepirajočih se strank naj toži, še predno se založeni denar razdeli. Isto tako določuje sodišče rok za vložitev tožbe in zamujenje tega roku ima še posledice, da mudna stranka nima več pravice nasprotniku preprečiti izročitve založenega zneska.

Iz tega končnega stavka v zvezi s §-om 20 naved. zak. izhaja nedvomno, da se smejo za udeležence le smatrati takšne fizične ali juristične osebe, katere same trdijo, da so k ribarstvu upravičene in da smejo zakupnino bodi si vso ali deloma za-se zahtevati. V našem slučaju pa občina Polhovgradec sebi nikakih ribarskih pravic ne zatrjuje in je na razpravi pri okrajnem glavarstvu zoper odkazanje okrajev 40 in 41 kakor sam svojih okrajev le ugovarjala, da so občani izvrševali ribarsko pravico v teh posameznih okrajih in sicer vsak le v toliki meri, kolikor so se vode razlivala čez zemljišča posameznikov. Na razpravi pri okrajnem sodišču dne 16. julija 1900 je občina naravnost izjavila, da kakor občina ne zahteva ribarske pravice, ker ni ničesar v zakup dala, ampak da so le posestniki po dolgotosti svojih, ob vodah držečih zemljišč ribarili, oziroma da so, ako se mejaši posestniki za to niso zmenili, sploh le prebivalci občine ribarili. Zadnje navedbe potrjuje občina tudi v svoji vlogi z dne 13. julija 1900 št. 256.

Iz vsega tega pa izhaja, da občina kakor takšna ne zahteva za-se ribarske pravice, niti deleža na zakupnini in da uveljavlja pravico prostega ribarjenja, a to je povzročilo, da se je po smislu §-a 4 naved. zak. v zvezi s §§-oma 20 in 21 ibid.

dežela kranjska smatrala upravičeno udeleženko. Nikakor se niso zglasili posamezniki, kateri bi si svojili kakšne ribarske pravice, občina pa nima pravice, da bi zastopala te osebe in v njih imenu rekurz vložila.

Ako bi se hotelo izjavo občine tako tolmačiti, da si svojili ribarske pravice le kakor občinsko dobro po smislu §-a 288. obč. drž. zak., to ni dopustno z ozirom na § 4. cit. zak., po katerem je pravica prostega ribarjenja odpravljena in pravica do ribarstva v takih vodah pripada le deželi.

Občina torej ni več udeležena in ni bila legitimovana k rekurzu; njen reviz. rekurz je bilo zavrniti.

II.

Nastopila je potem na podlagi pravomočnega sklepa prve instance občina A. s tožbo zoper Lujizo U., ki stanuje v Turnu (okraj Kranj), na priznanje ribarske pravice pri c. kr. okr. sodišču v Ljubljani; vrednost se je bila označila pod 1000 K.

Tožbo je sodnik »a limine« zavrnil in sicer radi nepristojnosti, ker tožena Lujiza U., kakor trdi tudi tožiteljica, ne biva v okrožju ljubljanskega okr. sodišča in ker tudi vode, v kojih se zahteva ribarska pravica, ne ležijo v tem okraju; tudi določa zakon z dne 18. septembra 1888, št. 16 dež. zak. ex 1890 v §-u 21. pristojnost sodišča le za spore radi razdelitve zakupnine, a dotično postopanje se je glasom spisov že dokončalo.

Tožiteljica vložila je zoper ta sklep rekurz, kateremu je c. kr. deželno sodišče s sklepom z dne 23. februarja 1901 št. R. III. 48/1 ugodilo iz teh-le razlogov:

V postopanju po smislu §-a 21. odst. 3. rib. zak. za Kranjsko mora sodišče pred vsem zaznamovati vprašanja, katera je rešiti, predno se založena zakupnina izroči upravičencem. To se je zgodilo s sklepom okr. sodišča v Ljubljani z dne 24. okt. 1900, ko se je občini A. naložilo, da mora svojo ribarsko pravico pravnim potom dokazati, ker navedeni zakon nobene sporne točke ne izključuje, isto torej kakor znesek zakupninskega deleža, tako tudi pravno podstavo zahteve zadevati more. Da je pa za rešitev spornega vprašanja sodišče v drugem odstavku §-a 21. cit. zak. edino pristojno, ne more biti dvoma po

besedilu te zakonove določbe. — Razlogi, s katerimi je izpodbijani sklep podprt, ne veljajo, in ker vrednost spornega predmeta 1000 K ne presega, bilo je ta sklep razveljaviti.

Revizijskemu rekurzu toženke Lujize U. je c. kr. najvišje sodišče z odločbo z dne 10. aprila 1901, št. 4610 ugodilo, sklep druge instance izpremenilo in sklep prvega sodnika obnovilo iz razlogov:

Že iz besedila §-a 21. dež. zak. z dne 18. avgusta 1888, št. 16 za Kranjsko ex 1890 bi se le dalo sklepati, da je ono sodišče, pri katerem je zakupnino položiti, tudi pristojno za to, da določi ulogo tožitelja in sodi o tem, kako je postopati pri izročitvi založenega denarja, nikdar pa, da naj to sodišče tudi razsoja o daljnem sporu vsled odkazane tožbe.

Ako pa bi se hotelo trditi, da vsebuje § 21. nav. dež. zak. tudi določbe o pristojnosti za pravdo, bi vendar bile navedene točke o pristojnosti že razveljavljene vsled čl. I. uvod. zakona k jur. normi (zak. z dne 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak.). Ker po jur. normi ni najti pristojnosti za okrajno, s tožbo pozvano sodišče, bila je zavrnitev tožbe radi nepristojnosti opravičena. Zato je bilo sklep prvega sodnika potrditi.

K. W.

c) Tožbe na plačilo odškodnine v znesku več ko 500 gld. iz zakupnih ali najemnih pogodb ne spadajo pred okrajna sodišča.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 11. aprila 1901 št. 4669 v pravni stvari Jožefa J. zoper Filipa S. radi 7665 gld. vsled revizijskih rekurzov obeh strank proti sklepu c. kr. višjega dež. sodišča v Gradcu kakor prizivnega sodišča od dne 28. februarja 1901 opr. št. Bc. II. 6—1/1, s katerim je isto na priziv tožnika razsodbo c. kr. dež. sodišča v Ljubljani od dne 30. novembra 1800 opr. št. Cg. I. 276/00 in poprejšnje postopanje kakor nično razveljavilo in zavrnitev tožbe izreklo, napravilo ta-le sklep:

Obema revizijskima rekurzoma se ugotovi, sklep višjega dež. sodišča razveljavi in le-temu naroča, da o prizivu zakonito postopa ne glede na razloge, s katerimi se je postopanje razveljavilo.

Razlogi.

Po §-u 49 št. 5 so spori iz rabokupnih pogodb, kolikor ne zadevajo niti obstoja takšne pogodbe, niti plačila zakupnine, oziroma najemnine, ne glede na svoto spornega predmeta odkazani okrajnim sodiščem. To je izjemna določba od pravila, v §§-ih 49 in 50 j. n. postavljenega, da spori o imovinskopravnih zahtevah spadajo pred okrajna sodišča le tedaj, če 500 gld. ne presegajo. Ako že izločitev tožbá na plačilo najemnin iz izjemne podsodnosti kaže to, kar se v motivih k vladni predlogi izrecno navaja, namreč, da je okrajnim sodiščem le take spore iz zakupnih in najemnih pogodb odkazati, katerih rešitev zahteva posebno nujnost, tedaj je slično vporabo načela, izrečenega za pristojnost tožbá na plačilo najemnine, smatrati za dopustno za druge zahteve v denarjih, ki izvirajo iz zakupnih ali najemnih pogodb; to pa tem bolje, ker predpogoj za odškodninske zahteve ni samo neizpolnitev pogodbe, ampak so tudi druge okoliščnosti, ki pogodbe neposredno ne zadevajo, a se njih presoja pokaže za potrebno.

(Jednaka vrhovnosodna odločba z dne 17. januarja 1899 št. 408 je v ukazniku pravosod. min. št. 35.) K.

Izpred upravnega sodišča.

Ulični napisi v Ljubljani.

C. kr. upravno sodišče je dne 8. marca 1901 k št. 1798 na pritožbi mestne občine ljubljansko proti odločbama c. kr. ministerstva notranjih del od 17. januarja in 22. maja 1900, št. 39.610 in 13.094, zastran samoslovenskih uličnih napisov, po javni ustni razpravi in sicer potem ko je slišalo govor referenta, izvajanja zastopnika občine in protiizvajanja zastopnika ministerstva notranjih del ter zastopnika soudeležencev J. Ph. U. in drugov v Ljubljani, spoznalo za pravo:

Pritožbi se zavrnete kakor neutemeljeni.

Razlogi.

S prvo izpodbijano odločbo od 17. januarja 1900 št. 39.610 ex 1899 je c. kr. ministerstvo notranjih del na rekurz kranjskega deželnega odbora ter J. Ph. U-a in drugov, preklicavši odločbo deželne vlade od 26. oktobra 1899 št. 5568 Pr., na podlagi §-a 84 občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljana od 5. avgusta 1887 dež. zak. št. 22 razveljavilo i odredbo župana deželnega mesta Ljubljane, naj se dvojezični napisi odstranijo in nadomeste s samoslovenskimi, i sklep občinskega sveta od 3. oktobra 1899, ki je to odredbo dodatno odobril, oz. prepovedalo njiju izvršitev, ker je s tem, da se ni oziral na pravomočni odločbi deželnega odbora od 15. avgusta 1894, št. 7419, in od 6. maja 1896 št. 11511 zastran naprave dvojezičnih uličnih napisov, župan, čigar naloga in dolžnost je upoštevati in spolnjevati ukaze predpostavljenega avtonomnega deželnega oblastva, oziroma občinski svet, ki ni pristojen za odobrenje samolastne odredbe županove, ki je z zadevno odločbo deželnega odbora v očitnem protislovju, prekoračil svoj delokrog.

Z drugo izpodbijano ministersko odločbo od 22. maja 1900 št. 13.094, oz. s tako potrjenim razpisom deželne vlade od 21. februarja 1900, št. 755 Pr. se je na podlagi §-a 84 ustavila izvršitev sklepa občinskega sveta od 30. januarja 1900, naj se napravijo vsi javni napisi cest, ulic in trgov ljubljanskih brez izjeme v slovenskem jeziku, ker je ta sklep protiven zgoraj citiranimu pravomočnima odločbama deželnega odbora in tudi pravomočnemu ukazu deželne vlade od 24. januarja 1900, št. 357 Pr., s katerim je bil župan obveščen o prvonavedeni ministerski odločbi.

Proti tema dvema ministerskima odločbama sta naperjeni navzočni pritožbi mestne občine ljubljanske, ki se čuti s sistiranjem obeh sklepov občinskega sveta žaljena v svoji prosti samodoločevalni pravici, dočim priznava, da grajana odredba županova formalno ni bila pravilna in da je bila odobrena šele z odnosnim sklepom občinskega sveta.

Upravnemu sodišču je bilo najprvo razmotrivati ugovor J. Ph. U-a in drugov — vsled kojih priziva je ministerstvo izdalo prvonavedeno odločbo — da bi pritožbo mestne občine bilo a limine zavrniti, ker je deželni odbor vsled priziva razveljavil

prejšnji sklep občinskega sveta od 5. junija 1894 zastran samo-slovenskih uličnih napisov, ker je nadalje upravno sodišče pripoznalo, da je deželni odbor upravičen v to, občinski svet pa je dne 3. oktobra 1899 sklenil odločbo deželnega odbora ne spolniti, torej je politično oblastvo, ki ima po §-u 82 naloga nadzirati občino, moralo ustaviti ta novi sklep kakor protizakonit.

Toda, če se čuti občina z dejanskim in po njenih nazorih nezakonitim sistiranjem žaljeno v svoji samodoločevalni pravici, ima ravno po §-u 2 zakona od 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, upravno sodišče razsoditi, ali se je pravica res kršila s protizakonito odločbo ali odredbo. Sodišče tedaj ni moglo smatrati pritožbe za naravnost nedopustno, temuč je moralo pretresavati točke pritožbe.

Mestna občina uveljavlja v pritožbi, da politično oblastvo ni bilo pristojno za meritorno odločbo spornega vprašanja, ali je bil občinski svet ozirom na razpisa deželnega odbora od 1894 in 1896 še upravičen, na podlagi §-a 26 ljubljanskega občinskega reda v samostojnem delokrogu po prostem samodoločevanju odrediti in ukrepati, ter da je sistiranje obeh sklepov občinskega sveta tudi popolnoma nezakonito.

Res je sicer in že prejšnja tukajšnja razsodba od 29. decembra 1893 št. 4265, ki se stvarno tiče jednakega predmeta, namreč jezikovne uredbe imen ljubljanskih cest, izraža, da spada imenovanje ulic, cest in trgov v obmestju, oz. naprava javnih cestnih napisov, kot stvar, ki se tiče najprvo koristij občine in ki jo lahko opravi in izvrši občina v svojih mejah po svojih močeh, — po §-u 26. ljubljanskega občinskega reda brezdvomno v samostojni delokrog občine, v katerem le-ta, oziraje se na obstoječe državne in deželne zakone lahko po prostem samodoločevanju odreja in ukrepa. Poleg tega pa spada znanovanje javnih cest, v kolikor služi orientiranju po občinskem ozemlju za promet na cestah, v skrb za varnost in olajšanje prometa, katero citirani § 26 pod točko 2 *lit. b* še izrecno ukazuje občini kot predmet samostojnega delokroga.

Prav tako je res, da je politično oblastvo v stvareh samostojnega delokroga samo pristojno za odločevanje o pritožbah radi kršenja ali napačne uporabe veljavnih zakonov (odstavek 2) in za uradno sistiranje sklepov, kolikor se je z njimi prekoračilo

delokrog občine ali pregrešilo proti veljavnim zakonom (odstavek 3).

Slednjič je tudi res in se je priznalo v zgoraj omenjeni razsodbi upravnega sodišča glede sklepa občinskega sveta od 24. junija 1892, zastran samoslovenskih cestnih napisov, ki je bil takrat predmet razprave, da se, ako ni posebnih zakonovih določil, ki bi omejala samodoločevalno pravico občine zastran javnih cestnih napisov, s sklepom, vrejujočim to stvar, samo po sebi ne krši niti obstoječi zakon, niti se ne prekorača delokrog občine. Ako pa hoče pritožba iz teh premis narediti jednak sklep tudi za navzočni konkretni slučaj, je vmes bistven, za presojo stvarnega in pravnega položaja merodajen moment, namreč to, da je bil sklep občinskega sveta od 5. junija 1894 zastran samoslovenskih cestnih napisov, ki je prvotni sklep iz l. 1892. obnovil in generaliziral, prizivnim potom z odločbo deželnega odbora od 15. avgusta 1894, št. 7419 razveljavljen in da je bila pritožba mestne občine ljubljanske proti odločbi s tukajšnjo razsodbo od 8. maja 1895, št. 3262, zavrnjena kot neutemeljena, da je potem deželni odbor z nadaljno odredbo od 6. maja 1896, št. 11.511 ukazal, naj se njegova pravomočna odločba spolni, in da je vrhu tega občinski svet sam z neizpodbijanim sklepom od 5. januarja 1897 sklenil, nadomestiti sedanje cestne napise z novimi slovensko-nemškimi.

Pri tem stvarnem položaju je jasno, da se je samodoločevalna pravica občinskega sveta, ki je v stvareh samostojnega delokroga prosta, a z obstoječimi državnimi in deželnimi zakoni omejena v tem konkretnem slučaju omejila na tak zakonit način s tem, da je deželni odbor ki je po §-u 84, odst. 1 ljubljanskega občinskega reda pristojen za odločevanje o prizivih proti sklepom občinskega sveta v stvareh samostojnega občinskega delokroga, administrativno končno odločil o zadevnem prizivu, kakor je tudi upravno sodišče zavrnilo pritožbo občine proti tej odločbi, tako da je bil deželni odbor po zakonu upravičen, mestni občini, ki mu je po §-u 79 istega občinskega reda po določilih tega zakona glede samostojnega delokroga neposredno podložna, ukazati, naj njegovo odločbo spolni. To tem bolj, ker je jezikovna uredba imen javnih cest, ki je sama na sebi vsekako splošen upravni čin, z odločbo najvišje autonomne inštanice, ka-

tera je izšla na zakonito dopustno interesno pritožbo občanov proti zadevnemu sklepu občinskega sveta, ustanovičena tako, da je občina i kot podrejena inštanca i kot samostojen pravni subjekt vezana na to odločbo, posebno ker so tudi udeleženi občani dobili pravico zahtevati uredbo, kakoršno je določila odločba.

Vprašanja v pritožbi, ali splošen upravni čin, zlasti upravni čin prostega razsoda zamore postati v tem smislu pravomočen, da bi bil za zmiraj neizpremenljiv, upravnemu sodišču ni bilo razmotrivati, in oziroma tudi ne vprašanja, ali in v koliko ter eventualno pod kakimi modalitetami je moči v teku časa in pri drugačnem stvarnem in pravnem položaju izpremeniti upravni čin, ki je končno ustanovljen po avtonomnih stopinjah. Kajti v navzočem slučaju gre brezdvomno za odločbo, ki se sploh ne da nadalje izpodbijati in ki je v tem smislu gotovo pravomočna ter se je tudi že spolnjevala, in vspricho katere občinski svet zakonito ni bil več upravičen storiti temu protivnega sklepa, oziroma bistveno premeniti s sklepoma od 3. oktobra 1899 in 30. januarja 1900, ki sta predmet današnjega razpravljanja, svoj prejšnji, s to pravomočno odločbo soglašajoči sklep.

Ker sta torej pravkar omenjena sklepa občinskega sveta protivna pravomočni odločbi deželnega odbora od 16. avgusta 1894 ter ukazu od 6. maja 1896, naj se ta odločba spolni, in ker zagadatelj grešita proti zakonovim določilom §-ov 79 in 84 odst. 1 ljubljanskega občinskega reda, je bilo politično oblastvo in v zadnji inštanci ministerstvo notranjih del na podlagi §-a 84, odst. 3 na vsak način poklicano kolikor za sistiranje sklepa občinskega sveta od 3. oktobra 1899 toliko in to še tembolj za sistiranje nadaljnega sklepa od 30. januarja 1900, s katerim se je obnovil in generaliziral prvi, že administrativno končno stistirani sklep, ne da bi bila s tem občina žaljena v svoji prosti samodoločevalni pravici, katero pač zakonito omejujejo omenjena določila občinskega reda samega.

Vsled tega je bilo obe pritožbi zavrniti kakor neutemeljeni,

—č.

Konflikt med odvetništvom in justičnim ministerstvom.

Zgodovina odvetniškega stanu znabiti ne pozna tako razburjenega gibanja, kakeršno je zavladovalo koncem aprila meseca v odvetništvu avstrijskem. Ta stan se sicer nahaja že nekaj let sem v kritičnem položaju, odkar so se uvedli novi civilnopravdni zakoni. Tej v obče zdravi reformi se ni upiral, nego je njene priprave podpiral in pospeševal, čeprav je že naprej vedel, da bo pri tej reformi le on sam izgubil, vsi drugi pa bodo pridobili. Uvedba novih civilnopravnih zakonov je za odvetniško stališče in poslovanje pomenila v vsakem oziru preobrat »in peius«. To bi morali uvaževati drugi faktorji pravosodja in ravnati tako, da bi bil odvetniški stan, ki je tudi prevažen in neizogiben faktor justice, mogel polagoma preboleti težavno prehodno stanje. Pričakovati je toraj bilo, da se bode pri zvrševanju novih zakonov z odvetniki ravnalo preudarno in prizanesljivo, kajti konečno so vzlic novim zakonom ostali še vedno akademično izobražen stan, ki je izpolnil vse zakonite pogoje, ki ima čedalje več dolžnostij v javnem interesu in ki zategadelj ni, da bi ga država izhirati pustila. Faktično pa je justična uprava postopala ravno nasprotno. Z raznimi ukazi in migljaji je delala na to, da bi se odvetniške agende, katere so se vsled novega civilnopravnega in eksekucijskega reda nepričakovano zmanjšale, še nekako prisiljeno skrčile prav na neizogiben minimum. Paralelno s tem je tekla tendenca, da odvetniškega dela ni po dosedanjih načelih honorirati, ampak da mora pravosodje postati v ceno na odvetniške stroške. Če bi judikatura si bila osvojila do cela te tendence, tedaj bi danes, torej po preteku par let stala ogromna večina avstrijskih odvetnikov na robu propasti.

Skrajni čas je bil, da so si odvetniške zbornice ustvarile lansko leto stalen in centralen organ za obrambo odvetniških interesov t. j. stalno delegacijo, in jako umestno je bilo tudi, da so odvetniki v poslanski zbornici v isti namen napravili mejsobno zvezo. Ker je bilo odvetniških pritožeb premnogo, pripravilo se je sedanjega justičnega ministra koncem lanskega

leta do tega, da je obljubil s posebnim, od stalne delegacije določenim komitejem obravnavati pritožbe, vzlasti pa sklepe shoda odvetniških odposlancev, ki se je vršil lansko leto od 26. do 28. marcija na Dunaju.

Stalna delegacija je zato dne 28. marcija 1901 izvolila dvajst odvetnikov, največ državnih poslancev v komite, ki naj bi odvetniške težnje zastopal pri konferenci v justičnem ministerstvu.

Pretekkel je potem mesec, da se komite radi parlamentarnih praznikov ni sešel. In v tem času je justično ministerstvo na tihem doposlalo nekak načrt novega odvetniškega tarifa sodnim dvorom z nalogom, naj povedo o njem svoje mnenje do konca majnika t. l.

Komité stalne delegacije ni seveda o tem ničesar znal. Še dne 24. aprila je justični minister, odgovarjajoč na interpelacijo odvetniške zveze v poslanski zbornici z dne 26. februarja, zagotavljal odvetniški stan vsestranske blagonaklonjenosti in »z odkritosrčno zahvalo« pozdravljal priliko, ki bode sedaj dana justični upravi, obravnavati z izvoljenim zastopstvom celega stanú vse njegove želje.

Že drugi dan pa, ko je komité stalne delegacije ravno sešel se na svojo prvo sejo, objavil je političen dnevnik dunajski bistvene točke »novega odvetniškega tarifa«, češ, tak načrt je justično ministerstvo bilo že z ukazom od 10. aprila t. l. doposlalo sodnim dvorom, naj bi o njem do konca majnika meseca podali svoja mnenja.

Na prvi pogled je bilo jasno, da ta načrt je za odvetništvo skrajno nevaren in žaljiv. Pavšalni nastavki za odvetniški honorar so tako nizki, da bi bilo ob njih odvetnikom nemogoče eksistirati. Določba, katero se tudi predlaga, da bi odvetnik smel tarif celo nasproti svoji lastni stranki le tedaj prekoračiti, če bi koj, ko prevzame zastopstvo, s klijentom pismo sklenil gotov honorar, a da bi tudi v tem slučaju imel sodnik pretirano zahtevo odmeriti, ta izjemna določba je že z akademičnega stališča prava pljuska v obraz odvetništva. Sploh pa se je bilo čuditi, da se je tu čisto prezrl § 27. odvet. reda in da se baš radi načrta za odvetniški tarif niso vprašale najprej odvetniške zbornice.

Naravno, da je komité stalne delegacije pod utisom te objave takoj enoglasno izrazil svoje ogorčenje in poveril svojega predsednika, naj dobi od justičnega ministrstva zadostna pojasnila, ker poprej se komite ne bo nadalje posvetoval o predlogih za konferenco.

V odvetništvu sploh pa je najnovejše razodetje vzbudilo vihar nevolje. Ker je nižjeavstrijska odvetniška zbornica imela dne 29. aprila svoj redni občni zbor, porabila je to priliko, da je s krepko, vendar pa dostojno resolucijo ožigosala ministerijalni načrt odvetniškega tarifa in zahtevala zadoščenja s tem, da se načrt umakne. Ob enem je predsedstvo z odborom vred odložilo svoje mandate, tako da se niti dnevni red občnega zbora ni mogel rešiti.

Kakor je bilo pričakovati, prišle so tudi ostale zbornice druga za drugo s svojimi protesti in kazalo je, da podajo vsi odvetniški odbori svojo demisijo, da nastane splošni odvetniški »strike«. Zadrževale so to le vesti, da se parlamentarna odvetniška zveza, ki je takoj dne 30. aprila interpelirala radi te afere justičnega ministra, z njim pogaja radi umaknitve načrta in da se je nadejati zadovoljivega odgovora na interpelacijo.

Odbor odvetniške zbornice kranjske je v seji dne 3. majnika sklenil sklicati na 12. majnika izvanredni občni zbor, da zbornica »zavzame stališče nasproti načrtu novega odvetniškega tarifa in tozadevnemu postopanju c. kr. just. ministrstva.« Tudi je sklenil brzojavno pritrditi akciji nižjeavstrijske, odnosno moravske zbornice, ter zahvaliti parlamentarno zvezo odvetnikov za odločno zastopanje stanovskih interesov, kakor tudi parlamentarno zvezo sodnikov, ki se je takoj izjavila proti načrtu odvet. tarifa.

Tudi odbori drugih zbornic so sklicali izredne občne zборе, deloma v ta namen, da se odobri demisija odborov (v Brnu, v Pragi, v Solnogradu).

Na to je v poslanski zbornici dne 7. majnika just. minister baron Spens-Booden odgovoril na interpelacijo radi odvet. tarifa, in sicer v poglavitnem to-le: Načrt tarifa se je doposlal sodiščem, da se zvedo njih nazori, predno bi prišel v konferenco z odvetniškim komitejem. Na načrt ni nihče vezan in sodišča so izrecno opozorjena, da ga prosto kritikujejo. Glede pregled-

danega načrta bi se potem skušalo, kakor je neizogibno potrebno, doseči sporazumljenje z odvet. zbornicami. Minister obžaluje, da se pripisuje žaljiv značaj takemu načrtu, s katerim se just. uprava ne identifikuje niti glede vsebine, niti glede usode. Ni pa nobenega razloga, da bi se že sedaj ne dala odv. zbornicam s posebnim razpisom prilika, staviti tozadevne predloge. Tudi hoče minister dati sodiščem pouk, da načrtani pavšalni tarif nikakor ne more biti merodaven za določanje stroškov v tekočih in bodočih pravnih stvareh, ter odrediti, da sodišča ne oddajo svojih mnenj, predno ne dojdejo predlogi odv. zbornic. Končno je minister naglašal, da se s tozadevno vladno predlogo ne nastopi poprej, dokler se glede bistvenih podstav ne doseže sporazumljenje z zastopstvi odvetniškega stanu. —

Vsled tega odgovora je predsedstvo nižjeavstrijske zbornice takoj izjavilo, da hoče zopet provizorno poslovati in sklicati občni zbor. Sploh je bilo slutiti, da ministrov odgovor vsaj deloma pomiri odvetnike, a tudi javno mnenje, katero se je z malimi izjemami postavilo na njihovo stran.

Glede na nov položaj je kranjska odvetniška zbornica na svojem rednem občnem zboru dne 12. majnika pritrdila bistveno odborovim predlogom ter sklenila enoglasno naslednjo resolucijo:

»Izredni občni zbor odvetniške zbornice kranjske izraža živo svoje obžalovanje, da je med odvetništvom avstrijskim in c. kr. justičnim ministerstvom moral nastati nevaren konflikt vsled tega, ker je ministerstvo načrt novega odvetniškega tarifa predložilo sodnim dvorom, ne da bi bilo poprej vprašalo odvetniške zbornice za njih mnenje v tej, kolikor za odvetniški stan, toliko za stranke prevažni stvari, in ker nadalje ta načrt obsega določbe, ki so morale obuditi opravičeno bojazen, da se hoče izpodkopati zadnje pogoje za materialni obstanek, kakor tudi za ugled odvetniškega stanu, in sicer prav po tisti tendenci, ki žalibog proti odvetništvu vlada v justični upravi, odkar so uvedeni novi civilnopravdni zakoni.

»Občni zbor zato odobruje vse tozadevne ukrepe zborničnega odbora, zlasti to, da se kranjska odvetniška zbornica pridruži možatemu protestu nižjeavstrijske zbornice.

»Kranjska odvetniška zbornica jemlje za sedaj na znanje izjave gospoda justičnega ministra v njegovem odgovoru na interpelacijo dne 7. t. m., namreč, da bodo sodni dvori oddali svoja mnenja glede odvetniškega tarifa še-le potem, ko dojdejo dotični nasveti odvetniških zbornic, da nadalje justično ministerstvo ne nastopi poprej s tozadevno vladno predlogo, dokler se o njenih bistvenih podstavah ne doseže z zastopstvi odvetniškega stanu sporazumljenje, in da sodišča dobe navodilo, po katerem za prakso radi stroškov nikakor ne more biti mero-dajen načrt novega odvetniškega tarifa.

»Vendar pa izjavlja občni zbor, da minist. odgovor na interpelacijo ne more zadoščati, ker ne podaje nobenih garancij, da bi se ne ponovili jednaki, odvetniški stan skrajno žaleči poskusi, ker nadalje imenovani načrt ne more več biti podlaga za stvarno presojo, in ker bi se popolno pomirjenje odvetniškega stanu moglo doseči še-le tedaj, kadar bi se načrt povsem umaknil in bi tudi popolnoma prenehali uplivi tajnih, odvetništvu sovražnih ukazov.

»Odborū se naroča, da o tem sklepu obvesti c. kr. justično ministerstvo in vse avstrijske odvetniške zbornice.«

(Konec prih.)

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. majnika 1901.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) V svoji seji dne 29. pr. m. je odbor pred vsem sklenil odobriti ponudbo ljubljanskega knjigotrčca g. Otona Fischerja, da hoče posredovati pri naročevanju društvenega glasila »Slov. Pravnika«, vzlasti nabirati novih naročnikov. — Nadalje se je vzel na znanje ekspozé odbornika g. sod. tajnika Kavčnika, kako bi bilo prirediti izdajo novega zvršilnega reda v slovenskem jeziku. Soglasno je odbor sklenil, da društvo »Pravnik« v III. zvezku svoje »zbirke zakonov« izda zvršilni red, to je zakon in vse k njemu spadajoče naredbe, pouke, poleg tega pa tudi tozadevne vrhovnosodne odločbe, kolikor se jih je objavilo ne le v nemških, marveč tudi v vseh slovanskih strokovnih časopisih in kolikor jih bo še sicer dobiti: v ta namen naj se priobči v prihodnji številki »Slov. Pravnika« primeren poziv. Priredbo vsega gradiva in glavno uredništvo je prevzel g. sodni tajnik Kavčnik, kojemu se je tudi za nabavo pomožnih sredstev dovolil kredit. Zastran založnika se je načelniku

naročilo, da naj nadaljuje pogajanje z nekaterimi firmami. — Sklenilo se je tudi, da društvo »Pravnik« stopi v posvetovanje s »Slovensko Matico«, kako bi bilo z združenimi močmi sestaviti program za ljudska predavanja, ki bi se naj pričela letošnja jesen. — Končno je odbor sklenil, da priredi društvo »Pravnik« zopet letos svoj izlet, in sicer na mnogoizraženo željo v Prosek nad Trstom.

— (Legaliziranje podpisov revnih strank.) Sodišča smejo podpis stranke na pobotnicah o pupilarni ali kuratelni imovini, ki se vzame iz depozitnega urada, legalizirati brez kolka, ako so dani vsi pogoji, vstanovljeni v tretjem odstavku §-a 9. min. nar. od 28. decembra 1897 (drž. zak. št. 306). Brezplačno legaliziranje podpisov strank na pobotnicah o zapuščinskih imovinah, ki se vzamejo iz depozitnega urada, pa je le tedaj dopustno, če je bila za dotično zapuščinsko razpravo podeljena pravica revnih po §-u 13. ces. nar. od 26. decembra 1897 drž. zak. 305 in če je še v veljavi za časa, ko se legalizira. (Razp. fin. min. od 16. decembra 1900, št. 70, 514).

— (Kolkovanje pobotnic o zneskih največjega poudka.) Pobotnice, katere upravičenci po §-u 236 odst. 1 eks. r. izdajejo o gotovinah, prejetih iz sodnega depozitnega urada vsled razdelbe največjega skupila, je kolkovati po tarifu št. 47 *lit. c* prist. zak. samo s stalnim kolkom po 1 K za vsako polo, ako ne velja po lestvici II. nižja pristojbina. (Razp. fin. min. od 29. decembra 1900, št. 60.961.)

— (Pravni drobiž.) III. V katerem rôku je vložiti pritožbe zoper odmero stroškov v slučajih prestopkov? Razna okrajna sodišča so že različno sodila o le-tem vprašanju in to radi tega, ker so je tudi prizivni senati različno reševali. Jedno mnenje je bilo, da velja rôk za pritožbe zoper sklepe o določitvi stroškov po §-ih 392 in 395 k. pr. r., torej 14 dni (gl. zadnje št. »Sl. Pravnika« str. 102); a na drugi strani se trdi, da je le tridnevni rôk umesten v smislu §-a 481. k. pr. r. — Sedaj pa smo zvedeli, da je c. kr. generalna prokuratura v najnovejšem času (dne 13. aprila 1901) stranko, katera jej je dva nasprotujoča si sklepa različnih prizivnih senatov o tem vprašanju predložila, dala obvestiti: da sicer ni povoda za ničnostno pritožbo v obrambo zakona (§§ 479, 33 in 292 k. pr. r.), da se pa opozarja na naredbo justič. min. z dne 9. julija 1878, št. 7075 in plenarno odločbo z dne 16. oktobra 1884, št. 5829, zbirka št. 669, po katerih je tozadevne pritožbe vložiti v rôku treh, a ne 14 dnij, in sicer to na podlagi §-a 481 k. pr. r.« — To mnenje se nam zdi pravilno in smo je tudi za svojo osebo vedno zastopali.

K. W.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnik« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah št. 16; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

Prošnja.

Odbor društva „Pravnika“ je v svoji seji dne 29. aprila t. l. sklenil nadaljevati

❖ Zbirko avstrijskih zakonov ❖ v slovenskem jeziku.

V III. zvezku (prva dva: Kazenski zakon in Kazensko-pravdni red izšla sta l. 1889., odnosno 1890) izda se zvršilni (eksekucijski) red z vsemi tozadevnimi zakoni in naredbami ter z judikaturο najvišjega sodišča. Odboru je osobito na tem, da se podá judikatura v čim obilnejši meri.

Zato se tem potem obrača do p. n. gg. sodnikov, odvetnikov in notarjev z usjudno prošnjo, da izvolijo uredništvu „Slov. Pravnika“ doposlati kolikor moči odločeb najvišjega sodišča, ki se tičejo zvršilnega prava. Te odločbe se priobčijo v našem listu, da jih bo moči potem navajati v zbirki zvršilnih zakonov. Dovolj bo že to, če se vpošljejo tudi le dotične odločbe vseh treh stopinj; po uporabi jih uredništvo lista vrne pošiljateljem.

V Ljubljani, v začetku majnika 1901.

Odbor društva „Pravnik“.

Za 120 ₰ — namesto za 204 ₰

Mayerjev ali Brockhausov

Konversations-Lexikon

zadnji izdaji, 17 zvezkov, popolnoma novih

[tudi na obroke

pri Otonu Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani.

